

ВІЙСЬКОВИЙ ІНСТИТУТ
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник Військового інституту
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

генерал-майор В.В. БАЛАБІН
“22” _____ 2013 р.

ПРОГРАМА
комплексного державного екзамену
курсантів четвертого курсу Військового інституту Київського національного
університету імені Тараса Шевченка

Спеціальність: 6.030401 Правознавство
Спеціалізація: Організація правового забезпечення діяльності військ (сил)

ПОГОДЖЕНО

Заступник начальника Військового
інституту Київського національного
університету імені Тараса Шевченка з
навчальної роботи

полковник

“18”

В.Л. КИРИК
2013 р.

Розглянута та ухвалена на засіданні
Вченої ради Військового інституту
Київського національного
університету імені Тараса Шевченка

Протокол № 3 від 21.11 2013 р.

Київ – 2013 р.

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

На комплексний державний екзамен курсантів четвертого курсу Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка спеціальності: 6.030401 “Правознавство”, спеціалізації: “Організація правового забезпечення діяльності військ (сил)” виноситься чотири дисципліни – “особливості військових злочинів”, “Правова робота в Збройних Силах України”, “Господарська діяльність в Збройних Силах України”, “Тактика”.

Так, дисципліна “Особливості військових злочинів”, яка входить до блоку військово-технічних та військово-спеціальних дисциплін покликана здійснити формування теоретичних знань з кримінального та кримінально-процесуального права; сприяє формуванню у курсантів морально-ціннісної настанови на попередження кримінальних правопорушень у Збройних Силах України. Метою даної дисципліни є формування у курсантів знань щодо: поняття військового злочину та особливостей військових злочинів та їх розслідування. В результаті вивчення дисципліни курсанти повинні:

знати:

- систему та джерела військового та кримінального права та кримінального процесу;
- склад та види військових злочинів;
- методику розслідування та кваліфікації військових злочинів;

уміти:

- здійснювати кваліфікацію протиправних дій (бездіяльності) військовослужбовців;
- визначати склад військового злочину.

Дисципліна “Правова робота в Збройних Силах України” вивчає методи діяльності начальника юридичного органу військової частини. Метою дисципліни є: формування теоретичних знань і практичних навичок з правової роботи в Збройних Силах; виховання офіцера, здатного застосувати отримані знання по правовому забезпеченню бойової готовності та господарській діяльності військових частин, забезпечення зберігання та ефективного використання коштів, організації та ведення діловодства юридичної служби військової частини. В результаті вивчення дисципліни курсанти повинні:

знати:

- Закони України з військових питань;
- рішення Уряду України, що направлені на поліпшення правової роботи в Збройних Силах України;
- організацію і функції юридичної служби Збройних Сил України;
- організацію і методику правового виховання військовослужбовців, формування в них високих бойових та моральних якостей;
- настанови, керівництва та Положення про військово (корабельне) господарство Збройних Сил України;
- Положення про проходження військової служби відповідними категоріями військовослужбовців;

- норми і порядок забезпечення військовослужбовців, підрозділів і частин усіма видами постачання, правила про облік зброї, техніки, майна та інших матеріальних засобів;
  - організацію та ведення договірної, рекламацийної, претензійної та позовної роботи.
- уміти:
- застосовувати військово-професійні знання і практичні навички у своїй діяльності, орієнтуватися у складних правових ситуаціях і приймати обґрунтовані рішення у відповідності до вимог законодавства України;
  - проводити аналіз військової дисципліни і правопорядку в частині, виявляти причини і умови, які сприяли вчиненню правопорушень і вживати заходів для їх усунення;
  - координувати цю діяльність з командуванням і правоохоронними органами;
  - забезпечити подальше зміцнення законності і правильного застосування наказів і директив Міністра оборони України у військових частинах і підрозділах;
  - застосовувати форми і методи проведення правовиховної роботи з усіма категоріями військовослужбовців; уміло застосовувати у цій діяльності вимоги законів, указів Президента України і рішень Уряду;
  - надавати правову допомогу командирі частини /начальнику установи/ в договірній, претензійній роботі, проводити консультації з питань укладення господарських договорів і пред'явлення претензій, рекламаций і позовів;
  - виявляти достатню ініціативу і наполегливість при розв'язанні принципових питань, підтримувати високу працездатність і витривалість.

Дисципліна “Господарська діяльність в Збройних Силах України” покликана здійснити формування теоретичних знань з господарського права та основ господарського процесу; спрямоване на опанування методами правового регулювання господарської діяльності; сприяє формуванню у курсантів морально-ціннісної настанови на попередження економічних правопорушень та зловживанням правом при здійсненні господарської діяльності у Збройних Силах України. Метою навчальної дисципліни є формування знань щодо: поняття та системи господарського права; правовідносин у сфері господарювання; державного регулювання господарської діяльності; майнової основи господарювання; господарсько-правових зобов'язань та правового захисту економічної конкуренції; правових основ організації та ведення військового (корабельного) господарства; правового регулювання господарської діяльності продовольчої служби військової частини; господарської діяльності в особливих умовах; юридичної відповідальності та захисту прав і законних інтересів суб'єктів господарської діяльності; загальних засад господарського процесу; провадження у господарському суді першої інстанції; господарсько-правових спорів за участю іноземних організацій. В результаті вивчення дисципліни курсанти повинні:

знати:

- систему та джерела господарського права, господарського процесу та міжнародного процесу;
- особливості суб'єктів господарської діяльності у Збройних Силах України у порівнянні із загальними підходами до визначення та класифікацію суб'єктів господарського права;
- правові засоби державного регулювання економіки і зокрема господарської діяльності у Збройних Силах України, в тому числі в особливих умовах;
- правовий режим майна та основи правового захисту економічної конкуренції у Збройних Сил України;
- господарсько-правові зобов'язання суб'єктів господарювання та особливості їх виникнення, зміну та припинення у Збройних Силах України;
- юридичну відповідальність та захист прав і законних інтересів суб'єктів господарської діяльності у Збройних Силах України.

уміти:

вносити пропозиції щодо застосування чинного законодавства при здійсненні господарської діяльності .

організувати підготовку матеріалів до розгляду в судах загальної юрисдикції та господарських судах.

Метою вивчення дисципліни “Тактика” є: підготовка офіцера Збройних Сил України до виконання службових обов'язків на посадах тактичного рівня; навчити курсантів активно впроваджувати в свою практичну діяльність досвід бойової підготовки військ;; розвивати самостійність і ініціативу під час виконання поставлених завдань, сумлінність і активність в оволодінні військовою спеціальністю; сформувати навички управління підрозділами в різних видах бою, творчі здібності в процесі засвоєння навчальної дисципліни, готовність до захисту державних інтересів України.

В результаті вивчення навчальної дисципліни курсанти повинні:

знати:

- організаційну структуру Збройних Сил України, озброєння і бойову техніку видів Збройних Сил України;
- основи сучасного загальновійськового бою;
- основи і способи управління підрозділами в бою;
- основні положення з організації, ведення і забезпечення дій підрозділами частинами і з'єднаннями;
- основні положення з організації зв'язку, правила радіообміну;
- принципи скритного управління військовими;
- організацію, озброєння і тактику дій підрозділів, частин і з'єднань армій, іноземних держав, їх слабкі і сильні сторони;

уміти:

- організувати бойові дії підрозділів (взводи, роти);
- управляти ними в різних видах бою;
- вести робочу карту офіцера;
- діяти в складних умовах сучасного бою;

- складати (вести) бойові документи з розвідки, виконувати обов'язки командира взводу розвідки.

II. ЗМІСТ ПРОГРАМ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

1. ЗМІСТ ПРОГРАМИ навчальної дисципліни “ОСОБЛИВОСТІ ВІЙСЬКОВИХ ЗЛОЧИНІВ ”

ПРЕДМЕТ, СИСТЕМА І ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ КУРСУ “ОСОБЛИВОСТІ ВІЙСЬКОВИХ ЗЛОЧИНІВ”

Розвиток військово-кримінального законодавства України. Загальне поняття і система злочинів проти встановленого порядку несення військової служби.

Поняття військового злочину (ст. 401 КК України).

ОСОБЛИВОСТІ ОКРЕМИХ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ПОРЯДКУ ПІДЛЕГЛОСТІ

Характеристика складів злочинів, що передбачають відповідальність за непокору і невиконання наказу (ст.ст. 402, 403 КК України).

Характеристика складу злочину, що передбачає відповідальність за опір начальникові або примушення його до порушення службових обов'язків (ст. 404 КК України).

Характеристика складу злочину, що передбачає відповідальність за погрозу або насильство щодо начальника (ст. 405 КК України).

Характеристика складу злочину що передбачає відповідальність за порушення статутних правил взаємовідносин між військовослужбовцями за відсутності відносин підлеглості (ст. 406 КК України).

ОСОБЛИВОСТІ ВІЙСЬКОВИХ ЗЛОЧИНІВ ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ УХИЛЕННЯМ ВІД ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ

Характеристика складу злочину, що передбачає відповідальність за самовільне залишення військової частини або місця служби (ст. 407 КК України).

Характеристика складу злочину що передбачає відповідальність за дезертирство (ст. 408 КК України).

Характеристика складу злочину що передбачає відповідальність за ухилення від військової служби шляхом самоскалічення або іншим способом (ст. 409 КК України).

ОСОБЛИВОСТІ ВІЙСЬКОВИХ ЗЛОЧИНІВ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЮТЬ ПОСЯГАННЯ НА ВІЙСЬКОВЕ МАЙНО І ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ПОВОДЖЕННЯ ІЗ ЗБРОЄЮ, РЕЧОВИНАМИ І ПРЕДМЕТАМИ, ЩО СТАНОВЛЯТЬ ПІДВИЩЕНУ НЕБЕЗПЕКУ

Характеристика складу злочину, що передбачає відповідальність за викрадення, привласнення, вимагання військовослужбовцем зброї, бойових припасів, вибухових або інших бойових речовин, засобів пересування,

військової та спеціальної техніки чи іншого військового майна, а також заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем (ст. 410 КК України).

Характеристика складу злочину, що передбачає відповідальність за умисне знищення або пошкодження військового майна (ст. 411 КК України).

Характеристика складу злочину, що передбачає відповідальність за необережне знищення або пошкодження військового майна (ст. 412 КК України).

Характеристика складу злочину, що передбачає відповідальність за марнотратство або втрату військового майна (ст. 413 КК України).

Характеристика складу злочину, що передбачає відповідальність за порушення правил поведіння зі зброєю, а також із речовинами і предметами, що становлять підвищену небезпеку для оточення (ст. 414 КК України).

ОСОБЛИВОСТІ ВІЙСЬКОВИХ ЗЛОЧИНІВ, НАПРАВЛЕНИХ ПРОТИ ПОРЯДКУ ТА ПРАВИЛ ВОДІННЯ, ЕКСПЛУАТАЦІЇ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕХНІКИ

Характеристика складу злочину, що передбачає кримінальну відповідальність за порушення правил водіння або експлуатації машин (ст. 415 КК України).

Характеристика складу злочину, що передбачає кримінальну відповідальність за порушення правил польотів або підготовки до них (ст. 416 КК України).

Характеристика складу злочину, що передбачає кримінальну відповідальність за порушення правил кораблеводіння (ст. 417 КК України).

ОСОБЛИВОСТІ ВІЙСЬКОВИХ ЗЛОЧИНІВ, НАПРАВЛЕНИХ ПРОТИ ПОРЯДКУ НЕСЕННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ, ТА РОЗГОЛОШЕННЯ ВІДОМОСТЕЙ ВІЙСЬКОВОГО ХАРАКТЕРУ, ЩО СТАНОВЛЯТЬ ДЕРЖАВНУ ТАЄМНИЦЮ

Характеристика складу злочину, що передбачає кримінальну відповідальність за порушення статутних правил вартової служби чи патрулювання (ст. 418 КК України).

Характеристика складу злочину, що передбачає кримінальну відповідальність за порушення статутних правил несення прикордонної служби (ст. 419 КК України).

Характеристика складу злочину, що передбачає кримінальну відповідальність за порушення статутних правил несення бойового чергування (ст. 420 КК України).

Характеристика складу злочину, що передбачає кримінальну відповідальність за порушення статутних правил внутрішньої служби (ст. 421 КК України).

Характеристика складу злочину, що передбачає кримінальну відповідальність за розголошення відомостей військового характеру, що становлять державну таємницю або втрата документів чи матеріалів, що містять такі відомості (ст. 422 КК України).

ВІЙСЬКОВІ ПОСАДОВІ ЗЛОЧИНИ

Характеристика складу злочину, що передбачає кримінальну відповідальність за зловживання військовою службовою особою владою або службовим становищем (ст. 423 КК України).

Характеристика складу злочину, що передбачає кримінальну відповідальність за перевищення військовою службовою особою влади чи службових повноважень (ст. 424 КК України).

Характеристика складу злочину, що передбачає кримінальну відповідальність за недбале ставлення до військової служби (ст. 425 КК України).

Характеристика складу злочину, що передбачає кримінальну відповідальність за бездіяльність військової влади (ст. 426 КК України).

ОСОБЛИВОСТІ ВІЙСЬКОВИХ ЗЛОЧИНІВ, ВЧИНЕНИХ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ АБО В БОЙОВІЙ ОБСТАНОВЦІ

Характеристика складу злочину, що передбачає кримінальну відповідальність за здачу або залишення ворогові засобів ведення війни (ст. 427 КК України).

Характеристика складу злочинів, що передбачають кримінальну відповідальність за залишення гинучого військового корабля (ст. 428 КК України).

Характеристика складу злочинів, що передбачають кримінальну відповідальність за самовільне залишення поля бою або відмова діяти зброєю (ст. 429 КК України).

Характеристика складу злочину, що передбачає кримінальну відповідальність за добровільну здачу в полон (ст. 430 КК України).

Характеристика складу злочинів, що передбачають кримінальну відповідальність за злочинні дії військовослужбовця, що перебуває в полоні (ст. 431 КК України).

Характеристика складу злочинів, що передбачають кримінальну відповідальність за мародерство (ст. 432 КК України).

Характеристика складу злочинів, що передбачають кримінальну відповідальність за насильство над населенням у районі воєнних дій (ст. 433 КК України).

Характеристика складу злочинів, що передбачають кримінальну відповідальність за погане поводження з військовополоненими (ст. 434 КК України).

Характеристика складу злочинів, що передбачають кримінальну відповідальність за незаконне використання символіки Червоного Хреста і Червоного Півмісяця, та зловживання ними (ст. 435 КК України).

2. ЗМІСТ ПРОГРАМИ навчальної дисципліни “ПРАВОВА РОБОТА В ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ”

ПРАВОВА РОБОТА У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ, ЇЇ ЗМІСТ І ЗАВДАННЯ

Правова робота як комплекс запланованих, системних та систематичних, взаємоузгоджених та поєднаних між собою організаційно-правових заходів та засова, що здійснюються органами військового правління.

Законність, правопорядок та дисципліна (військова дисципліна) як важливі невід’ємні складові правової роботи.

Принципи правової роботи у Збройних Силах України.

Предмет і система курсу: “Правова робота в Збройних Силах України”.

СИСТЕМА І ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ, ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬ ПРАВОВУ РОБОТУ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

Роль командирів (начальників) в організації і проведенні правової роботи у Збройних Силах України.

Участь штабів, інших військових службових осіб військових частин у забезпеченні правової роботи у військах (силах).

Роль і участь органів військової юстиції, інших правоохоронних органів у проведенні правової роботи у військах (силах) Збройних Сил України.

ЮРИДИЧНА СЛУЖБА ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ І ЇЇ УЧАСТЬ У ПРАВОВІЙ РОБОТІ І ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ДІЯЛЬНОСТІ ВІЙСЬК (СИЛ)

Поняття юридичної служби Збройних Сил України, її місце в системі органів, які займаються правовою роботою. Організація юридичної служби Збройних Сил України. Забезпечення законності при підготовці та виданні наказів, директив та інших нормативних актів. Юридичне забезпечення договірно-претензійної роботи. Основні функції юридичної служби Збройних сил України.

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ МАЙНА ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ ТА ІНШИХ ВІЙСЬКОВИХ ФОРМУВАНЬ. ПРАВОВА РОБОТА ПО ЗАБЕЗПЕЧЕННЮ ЗБЕРЕЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОГО МАЙНА

Законодавство України, яке регулює питання правового режиму майна у Збройних Силах України. Поняття військового майна. Органи, які здійснюють управління військовим майном. Особливості статусу військового майна. Облік та списання військового майна. Інвентаризація військового майна. Відчуження військового майна.

ПРАВОВА РОБОТА ПО ЗБЕРЕЖЕННЮ ВІЙСЬКОВОГО МАЙНА

Правова робота по забезпеченню збереження військового майна: поняття та нормативно-правове регулювання. Види нормативно-правових

актів, що складають правову основу забезпечення збереження військового майна у військовій частині.

Участь фахівців юридичних служб Міністерства оборони України, Збройних Сил України, а також фахівців Військової служби правопорядку у Збройних Силах України у забезпеченні збереження військового майна.

ПРАВОВА РОБОТА ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ДОГОВІРНОЇ, ПРЕТЕНЗІЙНО-ПОЗОВНОЇ І РЕКЛАМАЦІЙНОЇ РОБОТИ У ВІЙСЬКАХ (СИЛАХ)

Договірна, рекламация, претензійна та позовна робота. Задачі юридичної служби в організації і проведенні договірної роботи. Робота по забезпеченню законності документів правового характеру по питанням договірної роботи. Організація договірної роботи. Укладання договорів. Контроль за виконанням договорів. Аналіз договірної роботи. Порядок ведення рекламацияної роботи. Нормативно-правові акти, які регулюють порядок ведення позовної роботи. Позовна робота в військовій частині.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКОННОСТІ ПРИ УКЛАДАННІ ТА ВИКОНАННІ ГОСПОДАРСЬКИХ ДОГОВОРІВ

Господарська діяльність в Збройних Силах України. Загальні положення про договір. Види господарських договорів. Структура господарського договору. Нормативні акти, які регулюють договірні правовідносини. Порядок укладання, зміни, припинення та розірвання господарських договорів за участю військових організацій.

ПРАВОВА РОБОТА ПО ЗАБЕЗПЕЧЕННЮ ЗАХИСТУ ІНТЕРЕСІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ У СУДАХ

Поняття судової системи України. Поняття підсудності та підвідомчості справ за участю військових організацій судам загальної юрисдикції. Цивільний процес в Україні. Порядок розгляду цивільних справ за участю військових організацій. Система господарських судів. Порядок розгляду справ за участю військових організацій в господарських судах України. Учасники цивільного та господарського процесу, їх права та обов'язки. Рішення, які приймаються за результатами судового розгляду. Рішення які приймаються суддею в період розгляду справи. Інститут представництва.

ПРАВОВА РОБОТА У СФЕРІ НОРМОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВІЙСЬКОВОГО УПРАВЛІННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Нормотворча діяльність як вид юридичної діяльності. Нормотворча діяльність у військах і силах. Стадії нормотворчого процесу. Зміст та принципи нормотворчої діяльності у Збройних Силах України. Законопроектна діяльність органів військового управління. Стадії підготовки закону органами військового управління. Підзаконна нормотворчість в сфері безпеки і оборони України. Вимоги, які пред'являються до нормативних актів військового законодавства України. Критерії якості закону як джерела права.

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ АКТІВ ВІЙСЬКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА У ВІЙСЬКОВІЙ СФЕРІ. ВЕДЕННЯ ДОВІДКОВОЇ РОБОТИ

Зміст роботи по систематизації актів законодавства. Облік, інкорпорація, консолідація, кодифікація. Довідкова робота. Роль юридичної служби в організації та забезпеченні довідкової роботи. Організація роботи у військовій частині по систематизації законів та інших нормативно-правових актів.

ПРАВОВА РОБОТА ПО ЗАБЕЗПЕЧЕННЮ ВІЙСЬКОВОЇ І ТРУДОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Правова робота по забезпеченню військової і трудової дисципліни являє собою комплекс організаційних заходів, поєднаних з використанням правових засобів, що здійснюються органами військового управління, військового командування, їх юридичними службами, командирами (начальниками) всіх рівнів, штабами, органами з гуманітарних питань, спрямований на реалізацію в повсякденному житті і діяльності військ (сил) вимог законодавства України, наказів і директив МО України, начальника Генерального штабу – Головнокомандувача Збройних Сил України, інших військових службових (службових) осіб з метою зміцнення військової (трудова) дисципліни, успішного вирішення завдань бойової підготовки, підвищення бойової готовності військ (сил), зміцнення правопорядку, дисципліни, захисту прав і законних інтересів військовослужбовців і членів їх родин, працівників Збройних Сил України з питань їх службової діяльності.

ПРАВОВА РОБОТА ПО ЗАБЕЗПЕЧЕННЮ СЛУЖБИ ВІЙСЬК І БЕЗПЕКИ ВІЙСЬКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Служба військ: поняття та загальна характеристика. Робота командирів (начальників). Штабів з організації та керівництва службою військ. Пожежна безпека як складова безпека військової служби.

ПРАВОВА РОБОТА ПО ЗАБЕЗПЕЧЕННЮ ПРАВОВОГО І СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ТА ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ, ПРАЦІВНИКІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Правовий захист військовослужбовців, членів їх сімей та працівників Збройних Сил України: поняття та адміністративно-правові форми. Напрямки правової роботи щодо забезпечення правового захисту військовослужбовців, членів їх сімей та працівників Збройних Сил України. Соціальний захист військовослужбовців – один із основних напрямків правової роботи в Збройних Силах України.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В ДІЯЛЬНОСТІ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Теоретичні засади правового регулювання забезпечення екологічної безпеки та охорони навколишнього природного середовища в діяльності Збройних Сил України.

Законодавче забезпечення екологічної безпеки та охорони навколишнього природного в діяльності Збройних Сил України: класифікація та загальна характеристика законодавчих джерел.

Організаційно-правова структура забезпечення екологічної безпеки та охорони навколишнього природного середовища в діяльності Збройних сил України.

Відповідальність за порушення вимог екологічної безпеки та охорони навколишнього природного середовища в діяльності Збройних Сил України.

ПРАВОВА РОБОТА ПО ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАВОВОГО НАВЧАННЯ ТА ПРАВОВОГО ВИХОВАННЯ ОСОБОВОГО СКЛАДУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Правова культура як система правових цінностей, що відповідають рівню досягнутого суспільством правового прогресу і відбивають у правового прогресу і відбивають у правовій формі стан свободи особи, інші найважливіші соціальні цінності. Показники правової культури. Правова культура особистості. Правова культура суспільства. Компоненти правової культури. Поняття правопорядку.

Правосвідомість як специфічна форма суспільної свідомості. Система відображення правової дійсності у поглядах, теоріях, концепціях, почуттях, уявленнях людей про право, його місце і роль в забезпеченні свободи особи, інших загальнолюдських цінностей.

Правова освіта як елемент формування правової культури і правової свідомості.

Вимоги національного законодавства щодо участі військових службових (службових) осіб по організації правового навчання і виховання особового складу Збройних Сил України.

Основні форми. Методи і засоби правового навчання і виховання військовослужбовців і працівників Збройних Сил України.

Правова пропаганда: поняття, зміст, форми організації та методи.

ПРАВОВА РОБОТА ПО ЗАБЕЗПЕЧЕННЮ ПРИПИСІВ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА (ПРАВА ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ) І ЇЇ ВИКОНАННЯ

Організація вивчення норм міжнародного гуманітарного права особовим складом військ (сил). Мета та принципи вивчення міжнародного гуманітарного права.

Правове регулювання дій військ (сил) у збройних конфліктах. Діяльність юридичних радників по забезпеченню вимог міжнародного гуманітарного права (права збройних конфліктів).

МЕТОДИЧНЕ КЕРІВНИЦТВО ПРАВОВОЮ РОБОТОЮ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

Суть методичного керівництва правовою роботою у військах і силах. Роль юридичної служби в забезпеченні методичного керівництва правовою роботою.

Планування роботи підрозділів юридичної служби, види і зміст планів. Форми обліку і звітності в роботі підрозділів (окремих фахівців) юридичної служби.

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ навчальної дисципліни “ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ В ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ”

ПОНЯТТЯ ТА СИСТЕМА ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА

Поняття господарського права. Приватно-правові та публічно-правові аспекти господарського права. Предмет та метод правового регулювання господарського права. Основні інститути господарського права. Господарське право як наука і навчальна дисципліна. Наука господарського права та військово-правова наука.

Загальна характеристика джерел господарського права України. Особливості господарського законодавства. Питання співставлення господарського та цивільного законодавства: дуалізм приватного права. Звичай та міжнародні договори як джерела господарського права: питання правозастосування. Проблема нормативності судових прецедентів, загальних принципів та доктрини в господарському праві України.

Специфіка військового законодавства, яке регулює господарську діяльність у Збройних Силах України: коротка характеристика законів та основних підзаконних актів.

ПРАВОВІДНОСИНИ У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Співвідношення господарської та підприємницької (комерційної) діяльності. Поняття організаційно-правової форми підприємництва. Принципи підприємницької діяльності. Умови здійснення та обмеження підприємницької діяльності. Некомерційна господарська діяльність. Поняття та мета господарської діяльності у Збройних Силах України. Види господарської діяльності, яка дозволяється військовим частинам.

Учасники відносин у сфері господарювання: поняття та види. Суб'єкти господарювання та їх класифікація. Особливості правового статусу неприбуткових установ та організацій. Порядок визнання установи та організації неприбутковою. Державна реєстрація суб'єктів підприємницької діяльності. Правова характеристика процедури ліцензування господарської діяльності. Ліцензія: поняття і види. Особливості процедури акредитації. Правовий режим патентування.

Особливості суб'єктів господарської діяльності у Збройних Силах України: військові частини, заклади, установи та організації. Реєстрація військових частин як суб'єктів господарської діяльності. Особливості

ліцензування військових частин. Обмеження та припинення господарської діяльності військової частини.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Фактори, які обумовлюють необхідність державного регулювання ринкової економіки. Державна економічна політика: зміст та суб'єкти. Державний контроль та нагляд за господарською діяльністю. Господарська компетенція органів державної влади та місцевого самоврядування.

Правові засоби державного регулювання економіки. Державне замовлення, державний контракт, державне завдання. Засоби тарифного та податкового регулювання. Порядок сертифікації та стандартизації. Застосування нормативів та лімітів. Надання інвестиційних, податкових та інших пільг. Використання дотацій, компенсацій, цільових інновацій, субвенцій та субсидій у сфері господарювання. Особливості державно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності: порядок квотування та засоби митного регулювання.

Особливості правового регулювання відносин військових частин з центральними та місцевими органами влади. Повноваження Кабінету Міністрів України та Міністерства оборони України щодо регулювання господарської діяльності у Збройних Силах. Порядок обліку та використання коштів, одержаних від господарської діяльності у Збройних Силах України. Органи, які здійснюють управління військовим майном та його відчуження.

МАЙНОВА ОСНОВА ГОСПОДАРЮВАННЯ

Види майна у сфері господарювання та джерела його формування. Підстави виникнення майнових прав та майнових обов'язків. Особливості корпоративних прав. Приватизація як особливий вид набуття права власності. Правовий статус Фонду державного майна. Питання реприватизації. Правові обмеження приватизації у Збройних Силах України.

Правовий режим майна суб'єктів господарювання. Поняття та види права власності. Основні правомочності власника. Добросовісний незаконний володілець майна. Інші речові права. Поняття сервітутів. Право господарського відання. Право оперативного управління.

Поняття та особливості режиму військового майна. Порядок управління військовим майном. Облік та списання військового майна. Порядок інвентаризації майна у Збройних Силах України. Загальний порядок відчуження військового майна. Методика оцінки вартості військового майна і порядок його реалізації. Особливості передачі в оренду рухомого та нерухомого майна у Збройних Силах України.

ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Поняття та структура господарських зобов'язань. Особливості статусу військової частини як боржника або кредитора. Підстави виникнення та припинення господарських зобов'язань. Майново-господарські зобов'язання та організаційно-господарські зобов'язання. Соціально-комунальні та публічні зобов'язання суб'єктів господарювання.

Господарській договір: поняття, функції та призначення. Характеристика основних видів господарських договорів. Форма і зміст господарського договору. Характеристика істотних та додаткових умов господарського договору. Тлумачення господарського договору.

Порядок укладення господарського договору. Особливості укладення господарських договорів військовими частинами. Комерційне посередництво. Порядок виконання господарського договору. Порядок зміни та розірвання господарського договору. Підстави та процедура визнання господарського договору недійсним. Наслідки визнання недійсним господарського договору.

ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

Поняття економічної конкуренції та монополізації. Правова природа та види порушень конкурентного законодавства. Зловживання монополієм (домінуючим) становищем. Антиконтурентні узгоджені дії. Антиконтурентні дії органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю. Концентрація без отримання відповідного дозволу органів Антимонопольного комітету України. Можливі порушення конкурентного законодавства органами військового управління.

Прояви недобросовісної конкуренції. Неправомірне використання чужих позначень, рекламних матеріалів, упаковки, товару іншого виробника; копіювання зовнішнього вигляду виробу; порівняльна реклама; дискредитація господарюючого суб'єкта (підприємця); купівля-продаж товарів, виконання робіт, надання послуг із примусовим асортиментом; бойкот господарюючого суб'єкта (підприємця); дискримінації покупця постачальником; досягнення неправомірних переваг у конкуренції; неправомірне збирання, розголошення та використання комерційної таємниці.

Захист суб'єктів господарювання від антиконкурентних дій та недобросовісної конкуренції. Правовий статус Антимонопольного комітету України: основні завдання та повноваження. Захист вітчизняного виробника від демпінгового та субсидованого імпорту в Україну, а також від дискримінації в оподаткуванні.

ПРАВОВІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ВЕДЕННЯ ВІЙСЬКОВОГО (КОРАБЕЛЬНОГО) ГОСПОДАРСТВА

Порядок створення військового господарства при формуванні та порядок ліквідації його при розформуванні військової частини (з'єднання). Порядок приймання і здачі посади та облікової документації особами, на яких покладено ведення військового (корабельного) господарства.

Права та обов'язки посадових осіб військової частини (корабля) та з'єднання, пов'язані з веденням військового (корабельного) господарства. Порядок планування та здійснення контролю господарської діяльності у військовій частині. Порядок організації матеріально-технічного, аеродромно-

технічного, ветеринарного, торговельно-побутового, квартирно-експлуатаційного, фінансового та іншого забезпечення.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОДОВОЛЬЧОЇ СЛУЖБИ ВІЙСЬКОВОЇ ЧАСТИНИ

Основні завдання продовольчої служби Збройних Сил України. Органи управління продовольчої служби. Порядок зарахування на продовольче забезпечення та зняття з нього. Облік, звітність, контроль господарської діяльності продовольчої служби і порядок списання продовольства, техніки та майна.

Порядок забезпечення військовослужбовців та інших категорій Збройних Сил України продовольством. Планування й організація забезпечення військ (сил) продовольством і продуктами сезонної заготівлі. Одержання і відпускання продовольства, військової техніки та майна. Організація зберігання продовольства, військової техніки та майна. Організація харчування та забезпечення хлібом. Забезпечення продовольством на шлях прямування. Утворення і використання зекономлених продуктів. Режим продовольчої тари.

ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ

Поняття та види особливих умов господарювання. Підстави спеціального правового регулювання господарської діяльності. Спеціальний режим господарювання в охоронних зонах, в умовах надзвичайного стану, надзвичайної екологічної ситуації, в умовах воєнного часу.

Правовий режим господарювання у виключній (морській) економічній зоні та прикордонних районах України. Здійснення господарської діяльності поза межами державного кордону України. Здійснення митного контролю командуванням військової частини при перетинанні митного та державного кордону. Особливості ведення корабельного господарства в умовах автономного плавання та під час заходу в іноземний порт. Морська вимога та морський протест. Господарська діяльність військових частин при здійсненні миротворчих операцій на території іноземних держав.

ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ТА ЗАХИСТ ПРАВ І ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Поняття, функції та підстави господарсько-правової відповідальності та її співвідношення з іншими видами юридичної відповідальності. Поняття та види господарських правопорушень. Зловживання правом суб'єктами господарювання. Види господарсько-правової відповідальності. Правова природа господарсько-правових санкцій. Відшкодування збитків у сфері господарювання. Штрафні та оперативно-господарські санкції. Адміністративно-господарські санкції.

Особливості господарсько-правової відповідальності військових частин. Юридична відповідальність різних категорій військовослужбовців за економічні правопорушення. Регресивний позов до посадових осіб Збройних Сил України.

Поняття захисту прав та законних інтересів учасників господарських правовідносин. Форми та способи захисту прав та законних інтересів суб'єктів господарювання. Досудові засоби розв'язання господарських спорів. Претензійно-позовна робота в Збройних Силах України. Правове становище і система господарських судів. Підвідомчість та підсудність справ господарським судам. Значення третейських судів у вирішенні спорів між господарюючими суб'єктами. Міжнародний комерційний арбітраж.

ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ГОСПОДАРСЬКОГО ПРОЦЕСУ

Поняття господарського процесу. Підвідомчість і підсудність господарських справ господарським судам. Інститут підвідомчості. Значення інституту підсудності. Родова і територіальна підсудність.

Учасники господарського процесу. Загальна характеристика учасників господарського процесу. Склад господарського суду. Участь у справі кількох позивачів та відповідачів. Процесуальне правонаступництво. Представництво в господарському процесі.

Докази в господарському процесі. Обов'язок доказування і подання доказів. Належність і допустимість доказів. Витребування доказів. Пояснення сторін, третіх осіб та осіб, які не є учасниками господарського процесу.

Судові витрати. Загальна характеристика судових витрат. Звільнення від сплати державного мита. Повернення державного мита. Рахунок витрат, які пов'язані із розглядом справи. Процесуальні строки. Строки, встановлені законом. Строки визначені господарським судом.

ПРОВАДЖЕННЯ У ГОСПОДАРСЬКОМУ СУДІ ПЕРШОЇ ІНСТАНЦІЇ

Позов у господарському процесі: поняття та елементи. Право на позов. Процесуальні засоби захисту відповідача проти позову. Розпорядження позовними засобами захисту права. Забезпечення позову.

Стадії господарського процесу у суді першої інстанції. Порушення провадження справи в господарському суді. Підготовка матеріалів до розгляду в засіданні господарського суду. Вирішення господарських спорів. Протокол судового засідання. Рішення, ухвала, постанова господарського суду.

Особливості розгляду справ про банкрутство. Поняття банкрутства і суб'єкти банкрутства. Учасники процедури банкрутства. Стадії провадження у справах про банкрутство. Забезпечення інтересів кредиторів. Судові процедури щодо боржника: розпорядження майном боржника, санація, ліквідаційна процедура. Мирова угода. Припинення провадження у справі про банкрутство.

АПЕЛЯЦІЙНЕ ТА КАСАЦІЙНЕ ПРОВАДЖЕННЯ. ПЕРЕГЛЯД РІШЕНЬ ГОСПОДАРСЬКИХ СУДІВ ТА ЇХ ВИКОНАННЯ

Провадження у суді апеляційної інстанції. Значення апеляційного оскарження. Суб'єкти. і об'єкти апеляційного оскарження. Строк, порядок подання, форма і зміст апеляційної скарги (подання). Постанова апеляційної інстанції.

Провадження у суді касаційної інстанції. Значення касаційного оскарження. Суб'єкти і об'єкти касаційного оскарження. Строк, порядок подання і зміст касаційної скарги (подання). Постанова касаційної інстанції. Повноваження Верховного Суду України при перегляді постанов і ухвал Вищого господарського суду України.

Перегляд рішення, ухвали, постанови господарського суду за нововиявленими обставинами. Порядок і строк подання заяви про перегляд рішення, ухвали, постанови. Оформлення наслідків перегляду.

Виконання судових рішень господарських судів. Учасники стадії виконання судових рішень господарського суду. Відповідальність за невиконання судового рішення. Процесуальні дії судді на стадії виконання судових рішень. Оскарження дії органів Державної виконавчої служби.

ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВІ СПОРИ ЗА УЧАСТЮ ІНОЗЕМНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Іноземний елемент у господарських правовідносинах. Колізія правових систем. Колізійний та матеріальний метод розв'язання спорів у справах з іноземним елементом. Прив'язки, які використовуються для визначення застосовуваного права при розв'язанні майнових спорів та спорів з виконання господарсько-договірних зобов'язань. Застереження про публічний порядок. Зворотне відсилання. Обхід закону.

Підсудність спорів, які виникають з правовідносин обтяжених іноземним елементом. Виключна підсудність справ з іноземним елементом в судах України. Правовий статус Міжнародного комерційного арбітражу. Правова регламентація господарського судочинства за участю іноземних організацій. Процесуальний статус іноземних організацій у господарському судочинстві. Правовий імунітет Міністерства оборони України. Засоби захисту від порушень правового імунітету. Виконання судових рішень зі спорів за участю іноземних організацій. Неприпустимість арешту військового майна.

Міжнародні правові проблеми військового співробітництва в економічній сфері. Міжнародно-правові основи забезпечення національних економічних інтересів та конкурентноздатності вітчизняних виробників та торгових організацій на світовому ринку озброєння: проблеми та перспективи.

4. ЗМІСТ ПРОГРАМИ навчальної дисципліни “ТАКТИКА”

ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ

Призначення і склад Збройних Сил України та їх функціональні структури. Структура видів Збройних Сил, родів військ, спеціальних військ. Сухопутні війська. Склад, призначення родів військ і спеціальних військ. Основні види озброєння й бойової техніки. Військово-Морські сили. Склад, призначення родів військ (сил), основне озброєння та бойова техніка.

Повітряні Сили. Склад, призначення родів військ (сил), основне озброєння та бойова техніка.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОЗБРОЄННЯ І ОСНОВИ БОЙОВОГО ЗАСТОСУВАННЯ МЕХАНІЗОВАНИХ (ТАНКОВИХ) ПІДРОЗДІЛІВ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Організація озброєння й основи бойового застосування механізованих (танкових) підрозділів та їх бойова техніка. Тактико-технічні характеристики основних зразків озброєння та бойової техніки. Основи бойового застосування механізованих (танкових) підрозділів (відділення, взвод, рота, батальйон) в різних видах бою.

Механізований (танковий) батальйон в обороні. Вимоги, що висуваються до оборони. Умови та способи переходу до оборони. Механізовані (танкові) підрозділи в обороні. Побудова оборони механізованого (танкового) батальйону. Інженерне обладнання батальйонного району оборони. Бойові завдання підрозділів в обороні. Робота командира щодо організації оборони. Ведення оборонного бою.

Механізований (танковий) батальйон у наступі. Мета наступу, способи переходу в наступ. Вогневе ураження противника. Механізовані (танкові) підрозділи в наступі. Побудова бойового порядку. Бойові завдання підрозділів у наступі. Робота командира щодо організації наступу. Прийняття й оформлення рішення на ведення наступу. Організація взаємодії, управління підрозділами в ході наступу.

Пересування та розташування на місці підрозділів і частин. Способи пересування військ. Марш, його мета, види й умови здійснення. Нормативи маршу. Побудова похідного порядку. Порядок здійснення маршу. Похідна охорона. Район розташування підрозділів на місці, вимоги, що висуваються до нього, його розміри, інженерне обладнання. Організація сторожової й безпосередньої охорони.

УПРАВЛІННЯ ПІДРОЗДІЛАМИ, ЧАСТИНАМИ ТА З'ЄДНАННЯМИ

Сутність, зміст, принципи й необхідні вимоги до управління військами. Порядок і зміст роботи командира та штабу з організації бойових дій. Пункти управління загальновійськових підрозділів та з'єднань. Норми міжнародного гуманітарного права при організації та веденні бойових дій.

БОЙОВІ ДОКУМЕНТИ З УПРАВЛІННЯ ВІЙСЬКАМИ

Види бойових документів з управління військами. Необхідні вимоги до оформлення бойових документів. Бойовий наказ, бойове та попереднє розпорядження, їх зміст та оформлення. Робоча карта.

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ СКРИТОГО УПРАВЛІННЯ ВІЙСЬКАМИ (СУВ)

Документи СУВ та правила користування ними. Значення скритого управління військами. Види та засоби скритого зв'язку.

ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ ВІЙСЬК

Види бойового забезпечення. Цілі й основні завдання видів забезпечення. Тилове забезпечення. Цілі й основні завдання тилового забезпечення. Технічне забезпечення. Цілі й основні завдання технічного забезпечення.

ОРГАНІЗАЦІЯ, ОЗБРОЄННЯ І БОЙОВА ТЕХНІКА ПІДРОЗДІЛІВ, ЧАСТИН ТА З'ЄДНАНЬ АРМІЇ ПРОВІДНИХ КРАЇН СВІТУ.

Типи дивізій Сухопутних військ Збройних сил США та Збройних сил ФРН, їх призначення. Організація, озброєння й бойова техніка мотопіхотної (танкової) дивізії сухопутних військ. Склад частин, підрозділів дивізії й основи бойового застосування в різних видах бою. Тактико-технічні характеристики основних зразків озброєння та бойової техніки.

ІІІ. ЛІТЕРАТУРА

Література з навчальної дисципліни “ОСОБЛИВОСТІ ВІЙСЬКОВИХ ЗЛОЧИНІВ ”

1. Конституція України.
2. Закон України "Про дисциплінарний статут Збройних Сил України"
3. Закон України "Про Статут внутрішньої служби Збройних Сил України"
4. Закон України "Про Статут гарнізонної та вартової служби".
5. Закон України "Про Стрйовий статут Збройних Сил України"
6. Закони України "Про міліцію"
7. Закони України "Про прокуратуру"
8. Закони України "Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві"
9. Кримінальний Кодекс України
10. Кримінально-процесуальний кодекс України
11. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України 2001 р.
12. Чиквадзе В.М. "Советское военно-уголовное право" Москва 1948 г.
13. Ахмедішин "Воинские преступления" Москва 1956 г. Юридическая академия
14. Ахмедішин "Воитнские преступления" Москва ВПА 1970 г.
15. Горный А.Г. "Советское уголовное право - воинские преступления" Москва 1978 г.
16. Командиру о военно-уголовном законодательстве" Ред. Горного А.Г. Москва ВПА 1973 г.
17. Пособие "Криминалистика" Романов Москва Военный институт 1983 г.
18. "Об уголовной ответственности за вониские преступления" коментарий Ред Горного 2-е изд. 1981г.
19. "Об уголовной ответственности за вониские преступления" коментарий Ред Горного 3-е изд. 1986г.
20. Хавронюк М.Г "Військові злочини" Київ-1995 р.

21. "Кримінальне право України" Підручник Київ 1997 р.
22. Кримінально-процесуальний кодекс України.
23. Навчальні посібники "Суд і прокуратура в СРСР"

Література з навчальної дисципліни
“ПРАВОВА РОБОТА В ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ”

1. Конституція України // Відомості ВРУ. – 1996. – № 30. – ст.141.
2. Кримінально-процесуальний кодекс України від 28 грудня 1960 року № 1001-05 (введений в дію з 1.01.1961 р.(із змінами та доповненнями від 28.08.2001 р.).
3. Господарський процесуальний кодекс України від 6 листопада 1991 р. № 1798-ХІІ
4. Повітряний кодекс України від 4 травня 1993 р. № 3167-ХІІ
5. Господарський кодекс України від 16 січня 2001 № 436-IV
6. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III (чинний з 1.09.2001 р.).
7. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. №435- IV
8. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. № 1618- IV
9. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 р. № 2747- IV //Урядовий кур'єр. – 2005. – № 153-154.
10. Кодекс України про адміністративні правопорушення.
11. Кодекс законів про працю України.
12. Рішення Конституційного Суду України (справа про офіційне тлумачення терміна "член сім'ї") від 3 червня 1999 року № 5-рп/99.
13. Рішення Конституційного Суду України (справа щодо прописки) від 14 листопада 2001 року №15-рп/2001.
14. Рішення Конституційного Суду України (справа щодо пільг, компенсацій і гарантій) від 20 березня 2002 року № 5-рп/2002.
15. Рішення Конституційного Суду України (справа про фінансування житла для військовослужбовців) від 13 червня 2002 року №11-рп/2002.
16. Рішення Конституційного Суду України (справа про соціальний захист військовослужбовців та працівників правоохоронних органів) від 17 березня 2004 року № 7-рп/2004.
17. Рішення Конституційного Суду України (справа про зупинення дії або обмеження пільг, компенсацій і гарантій) від 1 грудня 2004 року № 20-рп/2004.
18. Рішення Конституційного Суду України (справа про рівень пенсії і щомісячного довічного грошового утримання) від 11 жовтня 2005 року № 8-рп/2005.
19. Рішення Конституційного Суду України (справа про перерахунок пенсій військовослужбовців) від 14 червня 2007 року № 3-рп/2007.
20. Рішення Конституційного Суду України (справа про соціальні гарантії громадян) від 9 липня 2007 року № 6-рп/2007.

21. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя» від 1 листопада 1996 року № 9.
22. Постанова Пленуму Верховного Суду України "Про окремі питання застосування судами України законодавства про пенсійне забезпечення військовослужбовців (крім військовослужбовців строкової служби), осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ та деяких інших осіб" від 15 квітня 2005 року № 4
23. Постанова Судової палати у господарських справах Верховного Суду України від 26 березня 2006 року №42/2001 (визнання недійсним договору міни військового майна на житло для військовослужбовців).
24. Узагальнення ВАС України від 25 грудня 2006 року судової практики розгляду справ, пов'язаних з перерахунком пенсій деяким категоріям державних службовців та науковим (науково-педагогічним) працівникам (звільненні з в/сл.).
25. Рекомендації Вищого Адміністративного Суду України від 23 серпня 2007 року № 07.2-10/1 «Про деякі питання практики розгляду справ, пов'язаних з перерахунком пенсій деяким категоріям осіб публічної служби та науковим (науково-педагогічним) працівникам».
26. Рішення Конституційного Суду України від 20 березня 2002 року №5-рп/2002 (справа №1-15/2002 щодо пільг, компенсацій і гарантій).
27. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 45 народних депутатів України від 17 березня 2004 року №7-рп/2004 (справа №1-13/2004).
28. Закон України "Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей" від 20 грудня 1991 року № 2011-ХІІ (із змінами та доповненнями).
29. Закон України "Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби та деяких інших осіб" від 9 квітня 1992 року №2262-ХІІ (із змінами та доповненнями).
30. Закон України "Про прокуратуру" від 05.11.1991 №1789-ХІІ
31. Закон України „Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту” від 22 жовтня 1993 року № 3552-ХІІ.
32. Закон України „Про статус ветеранів військової служби і ветеранів органів внутрішніх справ та їх соціальний захист” від 24 березня 1998 року № 203/98-ВР.
33. Закон України “Про виконавче провадження” від 21 квітня 1999 року № 606-ХІV.
34. Закон України “Про Статут внутрішньої служби Збройних Сил України” від 24 березня 1999 року №548-ІІІ.
35. Закон України “Про Дисциплінарний статут Збройних Сил України” від 24 березня 1999 року №549– ХІV.
36. Закон України “Про Статут гарнізонної та вартової служби Збройних Сил України" від 24.03.1999 № 550- ХІV.
37. Закон України “Про правовий режим майна у Збройних Силах України” від 21.09.1999р. – №1075-ХІV (із змінами).

38. Закон України “Про господарську діяльність у Збройних Силах України” від 21.09.1999 № 1076-XIV.
39. Закон України “Про Збройні Сили України” в ред. від 5 жовтня 2000 року № 2019-III (із змінами та доповненнями).
40. Закон України “Про оборону України” в ред. від 5 жовтня 2000 року № 2020-III (із змінами та доповненнями).
41. Закон України “Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України” від 7 березня 2002 року № 3099-III.
42. Закон України “Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави” від 19 червня 2003 року № 975-IV.
43. Закон України „Про державні гарантії соціального захисту військовослужбовців, які звільняються із служби у зв’язку з реформуванням Збройних Сил України, та членів їхніх сімей” від 15 червня 2004 року №1763 – IV.
44. Закон України “Про військовий обов’язок і військову службу” в ред. від 4 квітня 2006 року № 3597-IV (із змінами).
45. Закон України “Про здійснення державних закупівель» від 01.06.2010 № 228-VI.
46. Закон України "Про судоустрій та статус суддів" від 07.07.2010 № 2453-VI.
47. Закон України “Про засади запобігання та протидії корупції” від 07.04.2011 № 3206-VI (чинний з 01.07.2011).
48. Указ Президента України від 19 квітня 1997 року №353/97 „Про Концепцію економічної та господарської діяльності Збройних Сил України в сучасних умовах”.
49. Указ Президента України від 7 листопада 2001 року № 1053/2001 «Про положення про проходження військової служби відповідними категоріями військовослужбовців».
50. Указ Президента України від 10 травня 2006 року №361/2006 "Про Концепцію вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів".
51. Указ Президента України від 9 червня 2006 року №509/2006 “Про Концепцію формування системи безоплатної правової допомоги в Україні”.
52. Указ Президента України від 1 лютого 2007 року № 66/2007 «Про Положення про проходження громадянами України служби у військовому резерві Збройних Сил України».
53. Указ Президента України від 10.12.2008 № 1153/2008 “Про Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України”.
54. Указ Президента України від 12.08.2010 № 810/2010 “Про Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ”.
55. Указ Президента України від 12.08.2010 № 811/2010 “Питання мережі господарських судів України”.

56. Указ Президента України від 14.09.2010 № 900/2010 “Про ліквідацію військових апеляційних та військових місцевих судів”.
57. Указ Президента України від 6 квітня 2011 року № 406/2011 «Про Положення про Міністерство оборони України та Положення про Генеральний штаб Збройних Сил України».
58. Постанова Кабінету Міністрів України від 8 лютого 1994 року № 63 "Про організаційні заходи щодо застосування Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту" (Перелік держав і періодів бойових дій на їх території).
59. Постанова Кабінету Міністрів України від 28 травня.1998 року № 759 “Про затвердження Методики визначення залишкової вартості майна Збройних Сил України та інших військових формувань”.
60. Постанова Кабінету Міністрів України від 14 липня 1999 року № 1262 “Про фінансове забезпечення підготовки і підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування та органів військового управління Збройних Сил”.
61. Постанова Кабінету Міністрів України від 13 грудня 1999 р. № 2287 «Про затвердження Положення про порядок реалізації металобрухту, утвореного у військових формуваннях».
62. Постанова Кабінету Міністрів України від 03.05.2000 № 748 “Про затвердження Положення про інвентаризацію військового майна у Збройних Силах”.
63. Постанова Кабінету Міністрів України від 03.05.2000 № 749 “Про затвердження Порядку реєстрації військових частин як суб’єктів господарської діяльності у Збройних Силах”.
64. Постанова Кабінету Міністрів України від 11.05.2000 № 778 “Про затвердження Порядку надання дозволу військовим частинам Збройних Сил на передачу закріпленого за ними рухомого та нерухомого майна в оренду”
65. Постанова Кабінету Міністрів України від 13 червня 2000 року № 950 “Про затвердження Порядку проведення службового розслідування стосовно державних службовців”.
66. Постанова Кабінету Міністрів України від 25.07.2000 № 1171 “Про затвердження переліку видів господарської діяльності, здійснення якої дозволяється військовим частинам Збройних Сил”.
67. Постанова Кабінету Міністрів України від 04.08.2000 № 1225 “Про затвердження Положення про порядок обліку, зберігання, списання та використання військового майна у Збройних Силах”.
68. Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2000 № 1919 “Про порядок відчуження та реалізації військового майна Збройних Сил” (із змінами та доповненнями).
69. Постанова Кабінету Міністрів України від 29.08.2002 № 1282 “Про затвердження Порядку вилучення і передачі військового майна Збройних Сил” (із змінами та доповненнями).
70. .Постанова Кабінету Міністрів України від 22 березня 2001 року № 255 „Про надання грошової допомоги сім’ям військовослужбовців Збройних Сил, які загинули під час виконання службових обов’язків”.

71. Постанова Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2001 року № 1693 “Про вдосконалення організації правової роботи в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади”.
72. Постанова Кабінету Міністрів України від 22 березня 2001 року № 270 "Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру".
73. Постанова Кабінету Міністрів України від 12 березня 2003 року № 322 „Про затвердження Основних напрямів посилення соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей на період до 2010 року”.
74. Постанова Кабінету Міністрів України від 12 липня 2006 року № 964 "Про затвердження Порядку відшкодування курсантами витрат, пов'язаних з їх утриманням у вищих навчальних закладах».
75. Постанова Кабінету Міністрів України від 14 листопада 2006 року №1577 “Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України”.
76. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2006 року № 1644 «Про порядок і розміри грошового забезпечення та заохочення військовозобов'язаних».
77. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2007 року № 284 «Про затвердження Порядку та умов призначення і виплати одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті), каліцтва або інвалідності військовослужбовців та інвалідності осіб, звільнених з військової служби, що сталися у 2006 році».
78. Постанова Кабінету Міністрів України від 7 листопада 2007 року № 1294 «Про упорядкування структури та умов грошового забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу».
79. Постанова Кабінету Міністрів України від 26.11.2008 № 1040 «Про затвердження Загального положення про юридичну службу міністерства, іншого органу виконавчої влади, державного підприємства, установи та організації».
80. Постанова Кабінету Міністрів України від 16.09.2009 № 1057 «Про затвердження Порядку проведення антикорупційної експертизи проектів нормативно-правових актів”.
81. Наказ ГКРУ України, МВС України, СБ України, ГП України від 19 жовтня 2006 року №346/1025/685/53 "Про затвердження Порядку взаємодії органів державної контрольно-ревізійної служби, органів прокуратури, внутрішніх справ, СБ України".
82. Наказ МО, МФ, МВС, Мінтрансу, АДПС, УДО, СБ України від 16 липня 2007 року № 419/831/240/605/537/219/534 «Про затвердження Порядку розрахунку витрат, пов'язаних з утриманням курсантів у вищих навчальних закладах».
83. Наказ Головного управління державної служби України від 23 жовтня 2000 року №58 "Загальні правила поведінки державного службовця".
84. Наказ Міносвіти і науки України від 31 серпня 2001 року № 616 "Про затвердження Положення про порядок розслідування нещасних випадків, що сталися під час навчально-виховного процесу в навчальних закладах".

85. Наказ Міністерства транспорту України та Міністерства оборони України від 27 січня 2003 року №50/18 "Про затвердження Інструкції про розслідування порушень порядку використання повітряного простору України".
86. Постанова Правління Пенсійного Фонду України від 30 січня 2007 року № 3-1 "Про затвердження Порядку подання та оформлення документів для призначення (перерахунку) пенсій відповідно до Закону України "Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб".
87. Наказ Міністерства юстиції України від 09.03.2011 № 713/5 «Про затвердження Порядку проведення органами юстиції перевірок стану правової роботи».
88. Наказ Міністра Оборони України від 21 червня 1994 року № 165 "Керівництво по списанню з обліку матеріальних та грошових засобів у Збройних Силах України".
89. Наказ Міністра оборони України від 20 листопада 1995 року № 303 "Положення про порядок класифікацій, розслідування авіаційних подій та подання донесень про них у Збройних Силах України".
90. Наказ Міністра оборони України від 25 листопада 1996 року № 354 «Про затвердження Інструкції про організацію та планування перевезень вантажів і пасажирів автомобільним транспортом у Збройних Силах України».
91. Наказ Міністра оборони України від 16 липня 1997 року № 300 «Про затвердження Положення про військово (корабельне) господарство Збройних Сил України», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 29 грудня 2002 року за №1024/7312.
92. Наказ Міністра оборони України від 28 січня 1998 року № 19 «Про затвердження Тимчасової інструкції про порядок надання в оренду повітряних суден Збройних Сил України».
93. Наказ Міністра оборони України від 30 жовтня 2000 року № 425 „Про затвердження Положення про порядок ведення реєстру військових частин як суб’єктів господарської діяльності”.
94. Наказ Міністра оборони України від 6 лютого 2001 року № 36 "Про затвердження Інструкції про розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій у Збройних Силах України“.
95. Наказ Міністра оборони України від 5 березня 2001 року № 79 «Про затвердження Інструкції про порядок організації відчуження та реалізації військового майна у ЗС України».
96. Наказ Міністра оборони України від 24 вересня 2001 року № 349 «Про затвердження Положення про порядок оренди і сплати орендованого житла в Збройних Силах України».
97. Наказ Міністра оборони України від 14 грудня 2001 року № 416 „Про організацію роботи щодо порядку обліку корупційних діянь та інших правопорушень, пов’язаних з ними, і надання звітів щодо виконання вимог законодавства України про боротьбу з корупцією”.

98. Наказ Міністра оборони України від 21 січня 2002 року № 27 «Про проведення конкурсів (тендерів) з визначення суб'єктів підприємницької діяльності, яким надаватимуться повноваження на реалізацію списаного військового майна Збройних Сил України».
99. Наказ Міністра оборони України від 11 вересня 2004 року № 400 «Про затвердження Керівництва по застосуванню норм міжнародного гуманітарного права в Збройних Силах України».
100. Інструкція про порядок проведення службового розслідування у Збройних Силах України, затверджена наказом Міністра оборони України від 15.03.2004 № 82 (зареєстрована в Міністерстві юстиції України 30 березня 2004 р. за № 385/8984).
101. Інструкції про провадження дізнання у Збройних Силах України, затверджена наказом Міністра оборони України від 27.07.2006 № 465
102. Наказ Міністра оборони України від 2011 року № 306 «Про організацію правової підготовки в Збройних Силах України».
103. Наказ МО України від 27.11.2007 № 659 «Про затвердження Концепції кадрової політики у Збройних Силах України».
104. Наказ МО України від 14.12.2007 № 686 «Про затвердження Інструкції з організації представництва інтересів Міністерства оборони України, органів військового управління, армійських корпусів, повітряних командувань, об'єднань, з'єднань, військових частин, військових навчальних закладів, установ та організацій Збройних Сил України під час розгляду справ судами загальної юрисдикції, ведення претензійно-позовної роботи та виконання рішень судів».
105. Наказ МО України від 19.02.2008 № 56 «Про виплату надбавки за виконання особливо важливих завдань військовослужбовцям, які безпосередньо розробляють, проводять експертизу проектів нормативно-правових актів»
106. Наказ МО України від 27.11.2008 № 593 «Про подальше вдосконалення системи підвищення кваліфікації військовослужбовців та державних службовців МОУ та ЗСУ».
107. Наказ МО України від 10.04.2009 № 170 «Про затвердження Інструкції про організацію виконання Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України».
108. Наказ МО України від 12.11.2010 № 593 «Про вдосконалення діяльності юридичної служби Міністерства оборони України».
109. Директива Міністра оборони України від 26.01.1994 №Д-4 «Про організацію та завдання правового виховання в Збройних Силах України».
110. Наказ начальника Генерального штабу – Головнокомандувача Збройних Сил України від 10.06.2011 № 105 «Про затвердження Положення про юридичну службу Збройних Сил України».
111. Приказ МО РФ от 31.01.2001 №10 «Об утверждении Наставления по правовой работе в ВС РФ».
112. Добровольский А.А., Иванова С.А. «Основные проблемы исковой формы защиты права». – Москва, 1979 – 212 с.

113. Кузнецов Н.И. Правовая работа в Вооруженных Силах Российской Федерации. Ее сущность и задачи. // В кн. Правовая работа в Вооруженных Силах Российской Федерации. – М.: Военный университет, 1995.
114. Правовая работа в Вооруженных Силах Российской Федерации. Учебное пособие. Для курсантов и слушателей юрисконсультского факультета. Руководитель авторського колектива Б.Ф.Старов. Общая редакция – заслуженный деятель науки РФ, заслуженный юрист РФ, доктор юридических наук, профессор Н.И.Кузнецов. Москва. – 1995. – 236 с.
115. Договорно-правовая и претензионно-исковая работа. – Под общей ред. И.Г. Побирченко. – Киев, 1977 – 383 с.
116. Долгополов А.М. Організація юридичної служби на підприємствах. – К., Наукова думка, 2000.
117. Пацурківський Ю.П. Правовий режим майна суб'єктів підприємницької діяльності. – Чернівці: Рута, 2001 – 248 с.
118. Штефан М.Й. Цивільний процес. Підручник.: – К.: Ін Юре. – 2001.
119. Основи законодавства України: Підручник/ За загальною редакцією Кириленка В.І. – Вінниця: Нова книга, 2002.- 616 с.
120. Поніматченко Ю.А. Правове регулювання діяльності Збройних Сил України. Підручник.-Вінниця: Нова книга, 2002.- С.88-121.
121. Карпенко М.І. Правова робота в Збройних Силах України як форма практичної реалізації і захисту прав і свобод військовослужбовців // Робочі матеріали семінару у рамках проекту "Міжнародне право і національне законодавство: "Правові основи впровадження засад демократії і захисту прав військовослужбовців у Збройних Силах України. Під редакцією Кудлай Т.П.. – К.: Українська секція МТПЛ, 2002. – 104 с.
122. Щербина В.С. “Господарське право України”. – Київ, 2003 – 480 с.
123. Домбровський С.Ф. Організація правової роботи та юридичного обслуговування підприємств, установ та організацій: Навчальний посібник для студентів навчальних закладів та факультетів. – Харків: Консум, 2005. – 396 с.
124. Грузілова Л.П. Законодавство України про працю: Посібник. – К.: Прецедент, 2006. – 152 с. – (Матеріали до складання кваліфікаційних іспитів для отримання свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю; Вип. 9).
125. Букорос С. Проблемні питання юридичної служби // Право військової сфери. – 2007. -№1. – С. 13-15.
126. Шульгін В. Юридична служба Збройних Сил України: її місце в структурі органів військового управління і військового командування // Право військової сфери. - 2008. - №10. – С. 6-10
127. Шульгін В. Правовому забезпеченню військ – належну кваліфікацію юридичних фахівців // Право військової сфери. - К.: «Азимут-Україна», 2009. - № 3. - С. 12-18.
128. Правова робота в Збройних Силах України. Ухвалено до видання державною мовою з грифом „Рекомендовано МОН України як

- навчальний посібник для курсантів вищих навчальних закладів” (вих. № 1/11-1492 від 11.03.2010). За ред. В.І. Кириленка. К.: РВЦ «Військовий інститут», 2010. – 408 с.
129. Законодавство України з питань військової сфери. Збірник законів та інших нормативно – правових актів. – К.: „Азимут - Україна”.-2003.-1008 с.
  130. Стратегічний оборонний бюлетень України на період до 2015 року: (Біла книга України). – К.: Аванпост-прім.-2004. – 96 с.
  131. Біла книга 2007: оборонна політика України // Народна армія від 26 травня 2006 року. 135 с.
  132. Біла книга 2008: оборонна політика України // Військо України. – 2007. - № 4 (82) спеціальний випуск. – 96 с.
  133. Біла книга 2009: оборонна політика України // Військо України. – 2008. - № 2 (92) спеціальний випуск. – 120 с.
  134. Біла книга 2010: оборонна політика України // Військо України. – 2009. - № 2 (104) спеціальний випуск. – 100 с.
  135. Біла книга 2011: Збройні Сили України // Військо України. – 2010. - № 2 (116) спеціальний випуск. – 85 с.
  136. Біла книга 2012: Збройні Сили України // Військо України. – 2011. - № 2 (128) спеціальний випуск. – 80 с.

Література з навчальної дисципліни
“ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ В ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ”

1. Конституція України// Відомості ВРУ, 1996, №30, ст.14.
2. Закон України "Про поставки продукції для державних потреб" від 22 грудня 1995 року №493/95-ВР.
3. Закон України "Про державне оборонне замовлення" від 3 березня 1999 року № 464-XIV
4. Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію" від 13 травня 1999 року № 644-XIV.
5. Закон України "Про Статут внутрішньої служби Збройних Сил України" від 24 березня 1999 року №548-III.
6. Закон України "Про правовий режим майна у Збройних Силах України" від 21 вересня 1999 року № 1075-XIV.
7. Закон України "Про господарську діяльність у Збройних Силах України" від 21 вересня 1999 року № 1076-XIV.
8. Закон України "Про деякі заходи щодо економії бюджетних коштів" від 17 лютого 2000 року № 1459-III.
9. Закон України "Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти" від 22 лютого 2000 року № 1490-III.
10. Закон України "Про особливості приватизації підприємств, що належать до сфери управління Міністерства оборони України" від 18 травня 2000 року № 1741-III.

11. Закон України "Про внесення зміни до пункту 2 Закону України "Про деякі заходи щодо економії бюджетних коштів" від 29 травня 2001 року № 2463-III.
12. Закон України від 20 лютого 2003 року №549-IV "Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання".
13. Закон України "Про основи національної безпеки України" від 19 червня 2003 року № 964-IV.
14. Закон України "Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави" від 19 червня 2003 року № 975-IV.
15. Постанова Верховної Ради України "Про Концепцію оборони та будівництва Збройних Сил України" від 11 жовтня 1991 року № 1659-XII.
16. Постанова Верховної Ради України від 28 листопада 2002 року № 277-IV "Про інформацію Кабінету Міністрів України про хід реформування Збройних Сил України" (робота КМУ щодо реалізації програм реформування ЗСУ визнана незадовільною).
17. Указ Президента України від 31 грудня 1991 року № 28 "Про порядок реалізації військами Збройних Сил на території України матеріальних засобів, техніки, озброєння і нерухомості".
18. Указ Президента України від січня 1997 року "Про Державну програму будівництва та розвитку Збройних Сил України на період до 2005 року".
19. Указ Президента України від 19 квітня 1997 року № 353/1997 "Про затвердження Концепції економічної та господарської діяльності Збройних Сил України" (текст не для друку).
20. Указ Президента України від 6 грудня 2001 року № 1195/2001 "Про заходи щодо дальшого зміцнення обороноздатності держави".
21. Указ Президента України від 17 квітня 2002 року № 348/2002 "Про Державну програму переходу Збройних Сил України до комплектування військовослужбовцями, які проходять військову службу за контрактом".
22. Указ Президента України від 27 серпня 2003 року "Про Концепцію військово-технічного співробітництва України з іноземними державами на період до 2010 року";
23. Указ Президента України від 15 червня 2004 року №648/2004 "Про Воєнну доктрину України".
24. Указ Президента України від 22 червня 2004 року № 670/2004 "Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 17 червня 2004 року "Про Стратегічний оборонний бюлетень України на період до 2015 року".
25. Указ Президента України від 2 листопада 2004 року "Про затвердження Державної програми розвитку озброєння та військової техніки на період до 2015 року".
26. Указ Президента України від 27 грудня 2005 року № 1843/2005 "Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25 листопада 2005 року "Про законопроект про Державний бюджет України на 2006

- рік по статтях, пов'язаних із забезпеченням фінансування державної безпеки і оборони".
27. Указ Президента України від 21 вересня 2006 року № 769/2006 "Про Положення про Генеральний штаб Збройних Сил України".
  28. Постановление Госкомстандарта СССР "Порядок предъявления и удовлетворения рекламаций на военную технику" от 10 февраля 1978 года.
  29. Постанова Кабінету Міністрів України від 28 червня 1995 року № 472 "Про Програму забезпечення живучості та вибухопожежобезпеки арсеналів, баз і складів озброєння, ракет і боєприпасів Збройних Сил України на 1995 - 2015 роки".
  30. Постанова Кабінету Міністрів України від 15 грудня 1997 року № 1410 "Про створення єдиної системи військової освіти".
  31. Постанова Кабінету Міністрів України від 29 травня 1998 року № 759 "Про затвердження Методики визначення залишкової вартості майна Збройних Сил України та інших військових формувань" (текст не для друку, але є).
  32. Постанова Кабінету Міністрів України від 8 червня 1998 року № 838 "Про затвердження Положення про порядок надання суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності повноважень на право здійснення експорту, імпорту товарів військового призначення та товарів, які містять відомості, що становлять державну таємницю".
  33. Постанова Кабінету Міністрів України від 3 травня 2000 року № 748 "Про затвердження Положення про інвентаризацію військового майна у Збройних Силах".
  34. Постанова Кабінету Міністрів України від 3 травня 2000 року № 749 "Про затвердження Порядку реєстрації військових частин як суб'єктів господарської діяльності у Збройних Силах".
  35. Постанова Кабінету Міністрів України від 25 липня 2000 року № 1171 "Про затвердження переліку видів господарської діяльності, здійснення якої дозволяється військовим частинам Збройних Сил".
  36. Постанова Кабінету Міністрів України від 4 серпня 2000 року № 1225 "Про затвердження Положення про порядок обліку, зберігання, списання та використання військового майна у Збройних Силах".
  37. Постанова Кабінету Міністрів України від 27 вересня 2000 року № 1469 "Про організаційні заходи щодо функціонування системи державних закупівель".
  38. Постанова Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2001 року № 104 "Про порядок і норми грошового та матеріального забезпечення військовослужбовців Збройних Сил, інших військових формувань, осіб начальницького складу органів внутрішніх справ, Державної кримінально-виконавчої служби, відряджених до органів виконавчої влади та інших цивільних установ".
  39. Постанова Кабінету Міністрів України від 29 березня 2002 року № 426 "Про норми харчування військовослужбовців Збройних Сил, інших військових формувань та осіб рядового, начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту".

40. Постанова Кабінету Міністрів України від 31 березня 2004 року № 423 "Про затвердження Державної програми реформування та розвитку оборонно-промислового комплексу на період до 2010 року".
41. Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2004 року № 1444 "Про речове забезпечення військовослужбовців Збройних Сил та інших військових формувань у мирний час".
42. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2004 року № 1734 "Про затвердження переліку підприємств, які мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави".
43. Постанова Кабінету Міністрів України від 3 серпня 2006 року №1080 "Про затвердження Положення про Міністерство оборони України".
44. Постанова Кабінету Міністрів України від 3 серпня 2006 року № 1102 "Про затвердження Положення про Державний департамент надлишкового майна та земель".
45. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2006 року № 1644 "Про порядок і розміри грошового забезпечення та заохочення військовозобов'язаних".
46. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 22 березня 2004 року № 154-р "Про делегування Міноборони повноважень на затвердження норм і порядку забезпечення Збройних Сил майном продовольчої служби".
47. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 26 липня 2006 року №431-р "Про передачу цілісних майнових комплексів військових радгоспів до сфери управління Мінагрополітики" (7 радгоспів).
48. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 липня 2006 року № 398-р "Про заходи щодо забезпечення підготовки миротворчих контингентів і миротворчого персоналу".
49. Постанова правління Національного банку України від 08 листопада 2004 року № 534 "Про затвердження Положення про створення, зберігання та використання Національним банком України та банками, які залучаються до роботи в особливий період, резерву матеріально-технічних засобів для роботи в особливий період".
50. Угода про принципи забезпечення Збройних Сил держав-учасниць Співдружності озброєнням, технікою, матеріальними засобами, організацію виробничої діяльності ремонтних підприємств, науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт від 14 лютого 1992 року.
51. Протокол про домовленість між Міністерством оборони України та Міністерством оборони Республіки Беларусь про принципи взаємного технічного і тилового забезпечення їх Збройних Сил від 17 грудня 1992 року.
52. Протокол до Угоди щодо військового співробітництва між Міністерством машинобудування, військово-промислового комплексу і конверсії України та Державним комітетом Республіки Киргизстан у справах оборони з озброєння і військової техніки від 23 лютого 1993 року.
53. Наказ Министра обороны СССР от 18 октября 1979 года № 260 "О введении в действие руководства по учету вооружения, техники,

- имущества и других материальных средств в Вооруженных Силах СССР".
54. Наказ Міністра Оборони України від 21 червня 1994 року № 165 "Керівництво по списанню з обліку матеріальних та грошових засобів у Збройних Силах України".
  55. Наказ Міністра оборони України від 26 березня 1996 року №80 "Про заходи щодо вдосконалення системи замовлення та постачання авіаційного майна у Збройних Силах України"
  56. Наказ Міністра оборони України від 16 липня 1997 року №300 "Про затвердження Положення про військове (корабельне) господарство Збройних Сил України".
  57. Наказ Міністра оборони України від 9 грудня 1997 року №451 "Про затвердження Положення про охорону та супровід військових вантажів при їх перевезенні залізничним і водним транспортом".
  58. Наказ Міністра оборони України від 5 березня 2001 року № 75 "Про затвердження Положення про порядок виплати грошового забезпечення військовослужбовцям Збройних Сил України".
  59. Наказ Міністра оборони України від 9 грудня 2002 року №402 "Про затвердження Положення про продовольче забезпечення Збройних Сил України на мирний час".
  60. Наказ Міністра оборони України від 15 березня 2004 року №83 "Про внесення змін до Положення про умови і порядок проведення конкурсів (тендерів) з визначення суб'єктів підприємницької діяльності, яким надаватимуться повноваження на реалізацію списаного військового майна Збройних Сил України".
  61. Наказ Міністра оборони України від 31 січня 2006 року №45 "Про заходи щодо виконання постанови Кабінету Міністрів України від 28.10.2004 № 1444".
  62. Кузьмук О. Збройні сили України на початку 21 сторіччя // Наука і оборона. - 1999. - № 4.
  63. Основи законодавства України: Підручник/ За загальною редакцією Кириленка В.І. – Вінниця: Нова книга, 2002.- с.259-279.
  64. Поніматченко Ю.А. Правове регулювання діяльності Збройних Сил України. Підручник.-Вінниця: Нова книга, 2002.- с.88-121.
  65. Біла книга 2012: оборонна політика України // Народна армія від 26 травня 2012 року.

Література з навчальної дисципліни
“ТАКТИКА”

1. Закон України «Про Збройні Сили України» від 05.10.2000 р.
2. Закон України від 12.03.1992р. “Про загальний військовий обов’язок і військову службу”.
3. Закон України від 21.10.1993р. “Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію”.
4. Воєнна доктрина України . Указ Президента України від 15.06.2004 р.
5. Бойовий статут Сухопутних військ, ч. II, МОУ.

6. Бойовий статут Сухопутних військ, ч. III, МОУ.
7. Симонян Р.Г. “Тактическая разведка”, МО СРСР, 1968 р.
8. Андрусенко І.М. “Мотострелковий (танковий) взвод в бою”, М., Воєн. вид., 1989р.
9. Андрусенко І.М. “Мотострелковая (танковая) рота в бою”, М., Воєн. вид., 1989р.
10. Драгунський Д.А. “Мотострелковий (танковий) батальйон в бою”, М., Воєн.вид.,1986 р.
11. Арутюнов Ю.М. “Штаб батальйона в бою”, М., Воєн.вид.,1988 р.
12. Кузнецов “Передвижение и встречный бой ”,М., Воєн. вид., 1989 р.
13. Панов Б.В. “История военного искусства”, М., Воєн. вид., 1984 р.
14. Навчальний посібник “Тактика загальновійськових підрозділів”, К., Видання академії, 1998 р.
15. Наставление по военно-инженерному делу для Советской Армии, М., Воєн. вид МО СРСР, 1966 р.
16. Підручник “Тактика” (рота, батальйон), МОУ, Од. інс. СВ., 1997 р.
17. Наставление по тактической разведке СВ., М., Воєн.вид.,1966 р.
18. Полевой устав армии США ГМ-100-5. Ведения боевых действий, М., Воєн. вид., 1987 р.
19. Североатлантический союз и его вооруженные силы. ГРУ ГШ ЗС СРСР., М., Воєн. вид. 1991 р.
20. Устав бундесвера Е 700/108. Основы боевого применения частей и подразделений родов войск сухопутных сил ФРГ, М., Воєн. вид. 1985 р.
21. Наставление ОВС НАТО АТР-35 (А). Основы боевого применения соединений и частей СВ стран НАТО, М., Воєн. вид., 1986 р.

Розглянута та ухвалена на спільному засіданні кафедр фінансів і права, загальновійськових дисциплін, протокол № ____ від _____ 20__ р.

Начальник кафедри фінансів і права
кандидат економічних наук
підполковник

А.І. СИЗОВ

Начальник кафедри загальновійськових дисциплін
кандидат технічних наук
полковник

В.К. ШВАБ

“ ____ ” _____ 20__ р

Розглянута та ухвалена на засіданні вченої ради військового факультету фінансів і права
протокол № ____ від _____ 20__ р.

Начальник військового факультету фінансів і права
полковник

В.І. ЛІСОВСЬКИЙ

“ ____ ” _____ 20__ р.